

Murheiden talo

Tuokiokuva sodan rasittamasta maasta

Maailmansodan kerrotaan tähän mennessä maksaneen seitsemän miljoonan urhoollisen soturiin hengen. Vahingot joita sota muilla aloilla on tuottanut ovat mittamattomat; samoin kärsimykset, joita se on matkaansaattanut. Kukaapa ryhtyisi mittaamaan inhimillisiä kärsimyksiä? Ja milläpä niitä mitattaisi?

Sitäpaitse, niin kauvan kuin sotaa kestää on sen tuottamien kärsimysten selostaminen miltei epälojalista; joka tapauksessa pois muodista. Suuri yleisö odottaa vielä toistaiseksi selostuksia sotavoitoista ja urotoista. Se saa niitä. Ja vasta sitten kun sota päättyy, alkaa kärsimyskirjailijain kukoistusaika. Julaistaan verta tihkuvia selostuksia kokemuksista juoksuhaudoissa, sotasairaaloissa, toipumiskodeissa...

Siihen mennessä saamme tyytyä sunnuntaiselostuksiin sodan tuottamista kärsimyksistä. Kerromuksiin, joissa uhkuu alistuvaisuuden, isänmaallisuuden, uskollisuuden sävy. Allaoleva on yksi sellainen.

*

Kaikista surullisin talo suuressa Lontoon maailmankaupungissa tätä nykyä on "menetyksien virasto" Kingswayn varrella — murheiden talo —, johon ihmiset saapuvat saamaan tietoja rakastetuista läheisistään, joiden kerrotaan saaneen surmansa tai hävinneen sotarintamalla.

Väljät kääntöovet johtavat suoraan kadulta talon avaraan etehiseen, jossa sisääntulijaa vas-

taan kuvastaa suuri kipi ilmoituksella: "sodassa menetettyjen sotilaitten seitystojmisto". Tämä kilpi on ainoa ulkonainen murheen ilmaisuväline talossa. Mutta sisäpuolella seinän, johon kilpi on ripustettu, saamme tehdä havaintoja jotka toteavat, että talo todella on sitä miksi sitä nimitetään: murheiden talo.

Seinän takana on suuri valaistunut huone täynnä penkkejä, jotka ovat järjestetyt riveihin. Penkilä istuu päiväkaudet vaitelias, odotteleva joukko naisia ja miehiä. Joukko vaihtelee; toisia tulee ja toisia menee; mutta alati on odottavien joukko melkoinen.

Useimmat odottelevista ovat naisia. Sodassa olleiden ja olevien miesten vaimoja, siskoja ja äitejä. Joukossa on joku vanhanpuoleinen mies ja sattumalta joku sotilaspukuun puettu nuorukainen.

Useimmat odottavista katselevat tyysästi eteensä. Näyttää siltä kuin kaikki toivo olisi mennyt. Toisilla näyttää olevan erinomainen kiihtymys: varmaankin odottavat toivorikkaita sanomia, lohdutusta, varmuutta viimeisiin asti säilytettyihin toiveisiin.

Kaikilla odottajilla on yksi seikka yhteinen. He eivät ole saaneet mitään tietoja sen jälkeen kun saivat kuulla, että heidän läheisensä on kadonnut. Luettelot Saksan vankileireille sijoitetuista ovat kerta toisensa perästä uudelleen tarkastetut, mutta turhaan. Kuukausia on vierinyt, mutta mitään tietoja ei

ole saapunut. Ja odottelevien elämä on muodostunut yhdeksi ainoaksi pitkävetiseksi kaipaukseksi. . .

On ihmeellistä miten odottelijat onnistuvat salaamaan tunteitaan, odotellessaan ratkaisua asialleen. Sängen usein tapaa odottelijain joukossa jonkun äidin, joka on jo menettänyt yhden pojan sodassa ja nyt odottaa tietoa toisesta. Vakavin kasvoin ja surupukuun puettuna odottelevat he tyneesti. Usein tapaa joukossa myöskin naisen, joka on menettänyt miehensä ja odottaa menetyssanomaa pojastaan. Niitä on useita joiden kohtalo on ollut näin ankara.

Siinä hän istuu, yksinäinen naisraukka, kädet ristissä ja odottelee. Ja sitten saapuu eräs naispuolinen toimisto-apulainen ja kutsuu kohteliaasti: "olkaa hyvä ja tulkaa tätä tietä" — ja saattelee hänet pieneen huoneeseen, jossa istuu kaksi virkailijaa. Yhdellä heistä on hänen kyselykaavakkeensa kädessään. Kaavakkeeseen on merkitty hänen rakastettunsa nimi, rykmentti jossa hän palveli j. n. e. Virkailija selittää, että toimistoon ei ole saapunut mitään tietoa siitä, että kyseessä oleva mies olisi menetetty ja että hänen ei sinnekaan pitäisi pelätä mitään pahaa tapahtuneen, joskaan ei kirjeitä ole saapunut muutamaan viikkoon. Usein on sotänäyttämöllä paperia vähänlaisesti, usein on myöskin kirjeiden lähettäminen kielletty syystä, kun joukkoja siirretään paikasta toiseen. — —

Heikko toivonilme ilmestyy naisen kasvoille hänen kiittellessään virkailijoita saamastaan tiedosta. Hän lähtee, mutta jo mennessään huokailee.

Epätoivoa ei voida lohduksilla vaimentaa.

Useimmille tiedustelijoille ei ole saapunut minkäätapaista virallista ilmoitusta heidän rakastettujensa menetyksestä. He tuovat tullessaan kirjeitä kadonneen tovereilta, joista kirjeistä käy ilmi, että kyseessä oleva mies on kuollut. Kun he esittävät kyselykaavakkeensa, niin virkailija soittaa tilastotoimistoon, jossa jokainen sodassa menetetty on merkitty kirjoinhin. Tapauksissa, jolloin menetettyjä on ollut erittäin paljon, on mahdotonta antaa kaatuneitten sukulaisille tietoja ennenkuin muutaman viikon kulluttua. Siten joutuvat useat saamaan virallisen tiedon rakastettunsa kuolemasta vasta menetyksien virastosta.

Saattaa tapahtua, että kyselyyn vastataan tiästotoimistosta seuraavaan tapaan: "sotilas N. N. kaatui taistelussa heinäkuun — p. 19—". Virkailija kääntyy kyselijän puoleen selittäen: "Tkävä sanoa, mutta teidän miehenne on kuollut". — Ja odotushuoneessa odottava joukko kuulee naisen kirkunan. Naisen, jonka murhe on saattanut mielettömyyden partaalle. . .

Eräänä päivänä saapui toimistoon erään Flanderissa taistelevan pojan sisko ja morsian. He olivat saaneet tietää, että poika oli vaikeasti haavoittunut. Sen tiedon oli eräs pojan ystävästä lähettänyt. Nyt halusivat he tietää miten poika voi, sillä he pelkäsivät pahinta. Virkailijan raskas velvollisuus oli kertoa heille totuus, että poika on saanut surmansa. Niin taitavasti kuin mahdollista hän suoritti tehtävänsä; mutta uutisen vaikutus oli siksi valtava, että sitä ei käy sanoin kertominen.

Murhe- uutisten tarkistaminen ihmisille ei suinkaan ole kaikista helpoin tehtävä. Tehdäkseen velvollisuutensa niin huokeaksi kuin mahdollista ovat virkailijat ryhtyneet erityisiin toimenpiteisiin kaikista ikävimpien tapausten varalta. Kun joku oikein kärsineen näköinen ja heikko nainen tulee etsimään tietoja omaisistaan ja virastossa on kerrottava, että hän on kaatunut, niin saatetaan kyselijä erityiseen mukavasti sisustettuun huoneeseen, jossa mustiin puettu hyväluontoinen nainen mitä varovaisemmin kertoo tuon ikävän uutisen. Tätä virkailijatarta voitaisiin nimittää murheiden rouvaksi. Hän lohduttelee, yrittää innostuttaa murhesanomaa vastaanottajaa. Siellä murheiden rouvan huoneessa on monta naista vierittänyt raskaita kyyneleitä, itkenyt epätoivonsa itkua pehmeällä sohvalla kiemurrella. Kun he ovat aikansa itkeneet, lähtevät he pois — ulos maailmaan jatkamaan taisteluaan elämästä...

Vaihteeksi tapaa murheiden talossa ihoisia ilmeitäkin. Sattuu,

että henkilö, joka on saapunut taloon siinä varmassa vakaumuksessa, että hänen omaisensa on kaatunut, saakin tietää, että hän on jollakin vankileirillä Saksassa. Silloin valaisee iloinen ilme kyselijän kasvoja; ja kevein askelin poistuu hän murheen talosta. Eivätkään, vaikka vankina: se on toivonsanoma sille joka odotteli saavansa varman kuolonsanomaa.

Mutta niitä on harvassa, jotka murheiden talosta ilomielin lähtevät. Valtavin osa talosta kävijöistä lähtee yhtä murheellisenä ja murheellisempänä kuin tulivat. Äskettäin saapui taloon eräs nainen joka oli menettänyt kolme poikaa sotänäyttämöllä. Hän tuli kuulustelemaan neljännen kohtaloa ja sai tietää, että neljäskin on kuollut.

Kerrotaan, että hän poistui talosta jäykin ilmein ja pystyssä päin. Hänen uljuuttaan ihailtiin. Niitä on naisia jotka eivät itke vaikka surevat. Oikein valtavan surun sanotaan olevan niin voimakkaan, ettei se salli itseään edes itkulla vaimennettavan.

